

загальнолюдських цінностей, але без прийняття зважених економічних, соціальних і політичних заходів у сфері національної самобутності не можна вести мову про перспективи духовного існування української нації.

Список використаних джерел:

1. Богданова Н.Г. Проблема розвитку духовності студентської молоді сучасної України / Н.Г. Богданова // Актуальні проблеми духовності. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. – 401 с.
2. Морозова Л.П. Влияние национальной культуры на формирование национального самосознания / Л.П. Морозова // Scientific Letters of International Academic Society of Mikhail Baludansky. Slovakia, 2014. – № 4. – С. 95–98.
3. Рогова О.Г. Духовні цінності та проблема морального розвитку особистості / О.Г. Рогова // Актуальні проблеми духовності. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 358 с.

Єрахторіна О.М.

*кандидат філософських наук, асистент,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

ЛЮДИНОЗНАВСТВО В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Сучасний етап розвитку людства – це період становлення високотехнологічного суспільства. Він відкрив нову епоху, що характеризується ускладненням взаємовідносин людини і природи, людини і суспільства, людини і культури. При цьому сучасне суспільство потребує особистості з ноосферним мисленням, самореалізація якої відбувається у повній гармонії зі світом заради його впорядкування на гуманістичних (загальнолюдських) засадах. Досягнення оптимальної повноти особистісного буття, вдосконалення своєї природи, позбавлення егоцентричного спрямування функціональної активності визначає формування цілісної особистості, прагненням якої є не конкурентна боротьба задля досягнення власних цілей «модус володіння», за визначенням Е. Фромма), а перш за все – втілення гуманістичних засад існування людства («модус буття»). Вирішення цих проблем під силу лише всебічно розвинутій людині – особистості з високим рівнем моральної культури, творчого потенціалу та його гуманістичною спрямованістю. Але яким же чином можна сприяти формуванню особистості, для якої цілі, інтереси і потреби інших людей набувають провідного значення? Як сформувати у людини потребу до особистісного самовдосконалення, коли гуманістичне ставлення особистості до самої себе, до іншої людини, до суспільства, до природи, до майбутнього є не тільки запорукою реалізації власного «Я», а й умовою розвитку суспільства як цілісної системи?

Початок ХХІ сторіччя демонструє відчутність антропологічної кризи людства, коли виявляється величезна прірва між незалежністю або зовнішньою свободою, що відкривається перед людиною постсучасності, та її одночасною відповідальністю перед світом. Але, зрозуміло, що не все однаково

сприймають, розуміють чи навіть відчувають цю відповідальність, що виявляється на всіх рівнях існування людини як біосоціодуховної істоти : неувага до здоров'я власного та інших людей, формування родини на гедоністичних чи прагматичних засадах, звідси – відповідне виховання дітей, якщо така родина зберігається, недбале ставлення до професійних обов'язків, до розуміння самої суті власної професії тощо. Одним із факторів, що може сприяти усуненню подібних явищ та висуванню на передній план гуманістичних засад існування, стане, на нашу думку, залучення до навчальних програм вищих навчальних закладів дисципліни «Людинознавство».

У сьогоденному суспільстві, на жаль, превалюють утилітарно-прагматичні цінності, духовно-моральні ж нехтуються, хоча мають надихати на створення і реалізацію біографічного проекту особистості на гуманістичних засадах як одна із умов збереження роду людського.

Щоб змінити життя людей на краще, потрібно змінити самих людей, їх ставлення до всього, що відбувається. Для цього потрібно не тільки добре знати свою сутність й засоби її реалізації, потрібно, щоб кожна людина розвивалася й вдосконалювалася разом з іншими людьми. Але для цього людині потрібно усвідомити, що відрізняє її від тварини, й діяти по-людськи. Б. Паскаль говорив, що людина неспроможна пізнати поєднання духу й тіла, однак «незалежно від нашого бажання й уявлень з цього питання дух й тіло людини поєднуються між собою в задоволенні її потреб й досягненні життєвих цілей» (В. Деревянко). Виявляється таке поєднання чи непоєднання в об'єктивних вчинках людини, у стратегії й тактиці побудови біографічного проекту. Цьому, на нашу думку, й може навчити людинознавство – системне вивчення людини, надавши майбутнім фахівцям необхідних знань про людину як біосоціодуховну істоту.

Завдання будь-якої науки є накопичення й систематизація об'єктивних даних про якийсь предмет, явище чи процес для їх реалізації на практиці. Стосовно людини мова йде про визначення його сутності, її складових частин, підстав й якостей для кращого розуміння й вдосконалення його потреб та дій – індивідуальних, у соціумі, природі.

Людина народжується індивідумом, «*tabula rasa*» (як його визначив Д. Локк, чистим аркушем) з певним набором інстинктивних й успадкованих програм поведінки, які не завжди адекватні його життєвим обставинам. Саме тому завдання його виховання й розвитку – наповнити цей «чистий аркуш» відповідно до його сутності та життєвої необхідності. Визначити й обґрунтувати його сутність й життєву необхідність – індивідуальну, у соціумі, у природі – завдання людинознавства, до складу якого входять знання із галузі психології, соціології, етики, валеології. На жаль, у своїй більшості люди перебувають на досить низькому рівні розвитку – насамперед мається на увазі розвиток розумності та духовний розвиток, свідомим чого є їх життєві цінності – збагачення й влада, так що не слід очікувати серйозного й глибокого інтересу до сутнісних, смислових питань життя (до речі, підтвердженням цього є і різнопланова, здебільшого прагматична тематика сайтів і різний рівень їх

наповнення матеріалами, багато з яких можуть бути віднесені до людинознавства досить умовно).

Таким чином, метою викладання цієї навчальної дисципліни можна вважати формування знань, вмінь і навичок, що сприятимуть розвитку й подальшій особистісній соціалізації майбутнього фахівця в таких аспектах: фізіологія людини; психологія особистості; соціологія особистості; духовність особистості. Головне ж її завдання – надати майбутньому фахівцю, сферою діяльності якого є «людина – людина», цілісне уявлення про людину

В умовах переходу від соціоцентричної світоглядної парадигми до індивідоцентричної важливим залишається формування системи цінностей майбутнього фахівця, де б загальнолюдські і національні цінності були панівними, а принципи гуманізму, патріотизму, справедливості – базовими. Мова йде про формування людиноцентричної спрямованості світогляду фахівця. Інформаційна цивілізація з її індивідоцентричною світоглядною парадигмою спонукає до формування не стільки соціально типового, скільки особливо індивідуального, тобто індивідуальності кожної людини. Мета навчально-виховного процесу – формування особистості, основоположним мотивом якої є не просто набуття знань, вмінь та навичок для отримання якомога більшої зарплатні (негативна спрямованість особистості), коли моральний аспект професії мало кого цікавить, а такої особистості, основою світогляду якої є гуманістичні цінності. Такий фактор має серед інших сприяти вирішенню однієї з найактуальніших проблем сучасності – необхідності створення умов для формування особистості, що здатна не тільки до індивідуальної самореалізації та конкуренції, а особистості цілісної, спроможної до виявлення вищих людських якостей, які й визначають її світоглядну, громадянську і життєву позицію.

Качан К.Є.

аспірант,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НЕОЯЗИЧНИЦТВО У ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ ХХІ СТОЛІТТЯ

Сучасне неоязичництво розкривається в епоху постмодернізму, яка пов'язана з кризою віри в розум і його безмежні можливості, віри в упорядкованість універсуму і людської культури, віри у прогрес – можливість і неминучість вдосконалення та гармонізації світу, віри в науку. Перехід до нового типу свідомості в епоху постмодерну здійснюється як перехід від класичної раціональності до раціональності постнекласичної.

Наука в концепціях постмодерністів перестає бути привілейованим способом пізнання, позбавляється колишніх претензій на монопольне володіння істиною. Існуючі протиставлення природничих і гуманітарних наук або знімаються, або послаблюються і релятивізуються. Постмодернізм знімає